

anna

N:o 10
5. 3.
1968
1:30 (sis. lvv)
2:25 Skr (inkl. oms.)

PALLO, PASTILLI JA KONJAKKI

eli tuolit valloittavat maan.
Tuolintekijä Eero Aarnio ss. 12-15.

Tuolintekijä

Tiedätkö pallotuolin. Sen, jossa istuu Monacon Grace, showruhtinas Frank Sinatra, muodinsanelija Yves St. Laurent... Sen joka pyörähtää teitä vastaan milloin television sarjafilmissä, milloin ulkomaisten lehtien sivuilla. Tiedätkö tuolintekijän. Eero Aarnion.

ELINA SIMONEN
ARTO HALLAKORPI

Punaisissa, keltaisissa ja valkoisissa *pastillituoleissa* on vaikea olla virallinen, jäykkä, arvokas ja vakava. Kun istuu niihin ja alkaa hiljaa keinahdella, tekisi mieli tehdä välittömästi sinunkaupat keskustelutoverin kanssa ja jutella vaan kepeistä, miellyttävistä asioista.

Viimeistään *pallotuoliin* istuessa on luovuttava virallisista kuvioista, jotka olisivatkin vaikeat säilyttää. Pallotuolisissa kun on mukavin istua jalat viereen vedettyinä.

— Tuoli on tehty istumista varten, sanoo pallotuolin ja pastillin isä, sisustus-

arkkitehti Eero Aarnio, 35. — Lähden siitä, että ihminen seisoo suorassa kullmassa lattiapintaan. Hän voi tehdä muutakin kuin seistä. Hän voi istua tai maata. Ja istuma- ja makuuasennon välillä on satoja eri variaatioita. Ei ole mikään selviö, että tuolissa täytyy olla neljä jalkaa. Materiaaleilla on omat lakinsa. Mutta idean syntyessä lähden siitä, että kaikki on mahdollista — siinä vaiheessa ei saa olla mitään rasitteita.

Pallotuolista tuli Kölnin messujen jälkeen, vuonna -66, maailmankuulu. Tosin idea pallosta oli syntynyt taiteilija Aarnion mielessä jo huomattavasti aikaisemmin, vuonna -63. — Halusin tehdä suuren ja kunnollisen lepotuolin. Siihen aikaan oli vielä paljon kovia ja pieniä aravatuoleja. Aloin suunnitella, piirsin, piirsin ja piirsin. Ja kun muoto alkoi yhä enemmän muistuttaa palloa, päätin tehdä siitä samantien pallon muotoisen. Päätin tehdä kerrankin tuolin, jonka ohi ei kuljeta reagoimatta.

Ei kuljettukaan. Kölnin messut sattuvat sopivasti, kuusi oranssinväristä palloa kuljetettiin sinne. Niistä tuli sensaatio, myöhemmin niitä ostivat mm. Frank Sinatra, Sammy Davis Junior, Monacon ruhtinatar Grace, Roland Petit, Yves St. Laurent... Eräs sheikki kä-

veli Askon Kölnin myymälän ovesta sisään ja tilasi välittömästi kuusi tuolia. Henkilökunta jäi aprikoimaan, miten hän sijoittaisi ne huoneisiinsa. Japanissa tuoleista maksetaan 1200 USA:n dollaria, Suomessa noin 1700 markkaa. Hinta on siis melko kallis. Pallon halkaisija on 110 senttiä ja palloon on sijoitettu milloin television sarjafilmin konna, milloin muotilehden mannekiini, milloin seksikässäärinen tyttö. Amerikkalainen musiikkistudio haluaisi sijoittaa pallon seinämiin kovääniset, eräässä helsinkiläisessä kampaamossa naiset kuivattelevat hiuksiaan siinä. Lyhyesti — pallotuoli kieri maailmankartalle.

Ja Eero Aarnio sen mukana. Oli hän siihenkin asti suunnitellut huonekaluja, mutta lähinnä julkisten tilojen standardikalustoa, johon suuri yleisö ei kiinnittä huomiota.

Jos jakaisimme hänen elämänsä jaksoihin ennen pallotuolia ja sen jälkeen, se vaikuttaisi suunnilleen tällaiselta: Käynyt ylioppilaaksi Helsingin toisessa lyseossa, syntyperäinen helsinkiläinen. Koulunkäynti ei kiinnostanut erityisemmin, ei myöskään geometria, tilojen käsittely. Ateneumiin hän oli päättänyt mennä, mutta ei ollut kouluaikana täysin varma miksi kaikeksi sieltä voi valmistua. Meni sitä miettimään ensin rakennuksille, sitten arkkitehtitoimistoon.

Hän valmistui Ateneumista -57 ja lähti sorimaan Turkuun. Siellä paljasjalkainen helsinkiläinen ryhtyi kiivaasti miettimään miten hän pääsisi lähemmäksi pääkaupunkia ja aikansa mietityään sai siirron Suomenlinnaan.

Sisustuskenttä ja kaikki sen mahdollisuudet kiinnostivat häntä suuresti. Sisustus- ja tilaratkaisuja hän joutui tekemään mm. omassa 24 neliön yksiönsään, jossa asui alkuaikoina vaimonsa Pirkon kanssa. — Kun neliöt loppuvat, täytyy kuutiot ottaa avuksi, sanoo Aarnio ja viittaa heidän nykyisen kotinsa keltaiseen kirjahyllyyn, joka on kiinnitetty niin ylös seinälle, ettei se vie lattiapintaa.

Hän meni Askolle ja joutui pariaksi vuodeksi Lahteen. Siellä hän hankki tehdaspraktiikkaa ja kävi uskollisesti pari kertaa viikossa Helsingissä. — Lahden paras puoli on siinä, että se sijaitsee niin lähellä Helsinkiä, hän tuumi. Huonekalut — tuolit — kiinnostivat. — Tuoleja tarvitaan, hän sanoo. — Jo yhden pöydän ympärille menee neljä tuolia. Ja kun tuolin mallin on kehittänyt, ratkeaa sohva itsestään. Mutta pöytä on taas eri juttu.

— Aloin free lanceriksi, mikä on aina vähän uhkarohkeata. Vapaalle taiteilijalle on ensimmäinen porras kaikkein vaikein. On kuin juoksisi päätänsä seinään. On se ihana vapaus, mutta ei töitä. Mutta minun mielestäni vapaa työaika on luovalle henkilölle mielekkäin. Ei työ lähde automaattisesti käyntiin kello kahdeksan ja lopu kello neljä. On silmäluumetta norkoilla työpaikalla määrätunnit — väliin sattuu aina tyhjiä päiviä. Ei tämä työ ole vain piirtämistä. Piirtäminen on idean toteutusvaihe ja ideaa on kypsytellyt mielessään ties kuinka kauan. Työ ei ole tunneista eikä vapaapäivistä kiinni — joskus huomaan sunnuntain siitä, etteivät liikkeiden keskuksat vastaa.

Hän työskentelee Lauttasaaren kodissaan. Ikkunoista on mahtava näköala merelle, radio soi taustalla, kaksi tyttärtä juokselee edestakaisin samantyyppisissä mekoissaan, vanha englannin lammaskoira Tepsu tekee parhaansa sabotoidakseen haastattelua. Se osallistuu keskusteluun murisemalla tai haukkumalla nauhalle ja yrittäen tarmokkaasti järsiä mikrofonin johtoa poikki.

— Kuinka pystytte keskittymään?

— Ei mitään vaikeuksia. Kotielämä ja työ menevät limittäin.

— Joskus se hulluttelee koko päivän ja joskus se on kuin ampiainen, huomauttaa vaimo. — Ja sitten se makaa tuntikausia sohvalla ja väittää miettivänsä ideoita. Enkä aina tiedä uskoako vai ei.

Aarnio tekee sisustuksia, mitaleita, pakkausdesignia, on suunnitellut viittäsaunan, kuvannut, tehnyt broshyyreja (— haluan itse kuvata ja taittaa omia huonekaluja esittävät lehtiset — haluan olla loppuun asti vaikuttamassa huonekaluistani syntyvään imageen), Pidän itseäni malliennustelijana, mutta minua kiinnostavat visuaalisen kentän kaikki alat — sitä paitsi ne palvelevat toisiaan. Se prosessi, jonka aikana idea huonekalusta syntyy ja se tulee valmiina tehtaasta ulos, voi kestää esimerkiksi vuoden. Työskentelen päällekkäin — ja erikoistuminen on usein samaa kuin rajoittuminen.

Vuonna -65. hän voitti ensimmäisen palkinnon — liiroja — italialaisessa Cantun kaupungissa pidetyissä kodinasumiseen liittyvissä kilpailuissa. Voittanut tuolisarja ristittiin Fiestaksi, sen materiaalit olivat vaneri, alumiinivalu sekä nahka.

Tekstiilien, nahan, jalopuun, metallin, vanerin ja muovin joukkoon pyöri nyt uusi materiaali — lasikuitu, jota Aarnio käytti ensimmäistä kertaa

Aarnion perhe: Pirkko Aarnio, Eero Aarnio, tyttäret 8-vuotias Marja-Leena ja 6-vuotias Rea. Mustavalkoinen turilas on Tepsu. Taustalla häämöttää pallotuoli.

maailman savimöykylä läpi. Alakerrassa on tilava varastohuone, jossa mallikappaleet ovat. — Täytyy kokeilla istuttamalla ihmisiä, sanoo Aarnio. — Sillä tavalla löytyy keskiverto. Ihannetuolia jokaiselle ei voi tehdä — silloinhan kaikkien pitäisi kulkea oma tuoli kinauksessa pitkin kaupunkia.

Ja hän puhuu ihastuneena muovituoista, jonka jokainen voi kantaa käsilaakussaan, puhalttaa täyteen ja istua alas.

Aarnioiden leikkimielinen olohuone — ruskealla, koko lattian peittävällä matolla punaisia, valkoisia ja keltaisia pastillituoleja, oranssinvärinen sohva, punaiset ja keltaiset kirjahyllyt, toimii puolittain studiona. Siellä kokeillaan uusia huonekaluja, sisustus vaihtuu tämän tästä. — En sisusta muille kovinkaan mielelläni, sanoo Aarnio. — Hyvä sisustus on sellainen, jossa asianomainen itse viihtyy. Kenties hän ei viihtyisi minun makuni mukaan kalustetussa huoneessa.

Muistatthän ajat, jolloin jokainen itseäänkunnioittava ihminen sirotteli asuntonsa puolilleen thaisilkitynyttä sekä jadetuhkakuppeja. Tai sen kansallismuromanttisen aallon, jonka aikana seinil-

KÄÄNNÄ

pallotuolissaan. Lasikuitu, jonka sielä, kiiltelevä pinta on kuin tarkoitettu hilpeitä värejä ja hulluja muotoja varten. — Ensin mielessäni syntyi pallotuolin visuaalinen idea — sen jälkeen päätin materiaalista. Teollisesti on pyöreätä muotoa vaikea tehdä traditionaalisilla menetelmillä. Pallomuoto on lasikuidun ihannemuoto.

— Kaiken uuden puolesta saa aina taistella — ja silloin on hyvä, jos on muutakin esitettävää kuin pelkkä piirros.

Niinpä Aarniot istuvat paljon. Koe-kappaleilleen Eero Aarnio istuttaa kaikki kylään tulevat tuttavansa, hänen vaimonsa ilmoittaa istuneensa kaikki

le ripustettiin rukiinlapoja, kattoon kärrynpyöriä, vanhaan voikirnuun sateenvarjoja ja kuparisiin kahvipannuihin tökättiin syksynlehtiä.

— Muoti sisustuksessa?

— Se on ohimenevää, sellaisen pohjalle ei rakenneta. Täytyy lähteä oikeasta teollisesta muodosta, materiaalista ja konstruktiosta. Niissä muoto tulee sisäl-
rä ulos — ja ne ovat kaukana päivän iskelmästä.

Melkein välittömästi pallotuolin jälkeä syntyi puolipallo — konjakkilasi, sille kantarellipöytä ja hänen viimeisin design-tuolinsa on pastilli. Pastilli, joka tuntuu pulpahtaneen muotoonsa kuin itsestään. — Sen idea pohjautui liikkeeseen, kirkkaat, iloiset vä-

— Pöydän ääressä piirtäminen on jo alitajunnassa kuukausikaupalla hautuneen idean toteuttamista.

Nämä pastillit ovat keltaisia, punaisia, valkoisia. Mutta lisää on tulossa — vaaleanruskeaa, oliivinvihreää, sinistä...

rit kuuluvat materiaalin eli lasikuidun henkeen. En ole henkilökohtaisesti kovin ihastunut puuromaisiin jalopuun väreihin tai pastelliväreihin.

— Onko rouvallanne samanlainen maku kuin teillä?

— Pakko olla, ilmoittaa rouva. — Esimerkiksi pukeutumisen suhteen. Minulla ei ole koskaan ollut niin paljon vaatteita mukana kuin viimeisellä Kölnin matkallamme. Ja ainoastaan yksi asu kelpasi Eeron mielestä — tämä, joka on nyt päälläni. Tein sen tuntia ennen lähtöämme. Ei silti, luotan hänen makuunsa täysin.

Rouva on logonomi ja kotona, ellei oteta lukuun televisiospiikkauksia silloin tällöin. Lapset piirtelevät paljon — Marja-Leena, vanhempi tytär melkein ammattimaisesti. Hän on jo kolmen vuoden ajan piirtänyt ja kertonut satuja Niksulan televisiossa. Isä hakee puuttuvia siveltimiä ja kyniä tyttöjen huoneesta ja väittää että hänen työpöydäl-
lään on enemmän tyttöjen kuin hänen omia piirustuksiaan. Kesällä koko perhe matkustaa Saimaan rantaan elleivät he tee yhteisiä ulkomaanmatkoja.

— Vielä muodista. Kiinnostaako se teitä?

— Kyllä. Mutta se on uusi kenttä, johon pitäisi orientoitua. Mietiskelin

Sisustusarkkitehti Eero Aarnio 35, teollista muotoilua, mallien suunnittelua, sisustamista, näyttelyitä, valokuvaamista, pakkausten suunnittelua...

mistähän löytyisi se avantgardistinen valmistaja, joka ryhtyisi tuottamaan uudennäköistä tavaraa. Pitäisi päästä pois niistä arvoista, joita nykyisin pidetään korrekteinä. Ajatelkaa talviaamua. Tulen ulos ja näen maisemassa iglun näköisen möykyä. Otaksun, että jossakin sen alla pitäisi minun autoni olla. Kaivan sen esille — housunlahkeet kastuvat ja rypistyvät. Autossa istuessa miehen puku rypistyy — ja sen jälkeen pitäisi olla hyvin prässätyn näköinen neuvottelussa. Haluaisin jokapäiväisen tekemisen ja olemisen vaatteita, jotka venyisivät ja vanuisivat ja olisivat vaikka valmiiksi rypyisiä. Käyttövaatteita, joiden arvo ei riipu nappiriveistä tai kauluskäänteistä. ■

